

Sygn. akt II Ka 918/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Jaszczuk (spr.)
Sędziowie:	SSO Jerzy Kozaczuk SSO Grażyna Orzechowska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Ewa Olewińska

przy udziale Prokuratora Leszka Wójcika

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2018 r.

sprawy **Z. L.**

na skutek apelacji, wniesionych przez skazanego i jego obrońcę

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Garwolinie

z dnia 1 sierpnia 2017 r. sygn. akt II K 106/17

zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. G. S. w G. 147,60 zł (w tym 27,60 zł podatku VAT) za obronę skazanego wykonywaną z urzędu w postępowaniu odwoławczym; zwalnia skazanego Z. L. od wydatków za II instancję stwierdzając, że ponosi je Skarb Państwa.

Sygn. akt II Ka 918/17

UZASADNIENIE

Z. L. został skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 24 czerwca 2004 r. w sprawie IV K 294/04 za czyn z art. 178a § 1 kk na karę 4 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na obowiązku nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, środki karne w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 2 lat oraz świadczenia pieniężnego w kwocie 100 zł; wyrok ten uprawomocnił się z dniem 2 lipca 2004 r., a w dniu 3 czerwca 2016 r. wykonano karę ograniczenia wolności w całości w ramach zastępczej kary pozbawienia wolności;

II. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 7 maja 2013 r. w sprawie II K 226/13 za czyn z art. 244 kk popełniony w dniu 4 marca 2013 r. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na obowiązku nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, środek karny zakazu prowadzenia rowerów

na okres 5 lat; wyrok ten uprawomocnił się z dniem 29 maja 2013 r., a w dniu 8 lutego 2015 r. wykonano zarządzoną postanowieniem z 6 grudnia 2013 r. karę ograniczenia wolności w ramach zastępczej kary pozbawienia wolności;

III. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 9 stycznia 2014 r. w sprawie II K 1115/13 za czyn z art. 244 kk popełniony w dniu 18 września 2013 r. na karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł stawka; zastępczą karę pozbawienia wolności za grzywnę, zarządzoną postanowieniem z 14 lipca 2014 r. wykonano w całości w dniu 30 marca 2015 r.;

IV. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie II K 810/15 za czyn z art. 279 § 1 kk popełniony od 1 czerwca 2015 r. do 26 czerwca 2015 r. oraz za czyn z art. 278 § 1 kk popełniony w 2014 r. na karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby lat 3 oraz karę grzywny w rozmiarze 100 stawek dziennych grzywny po 10 zł stawka; 28 października 2016 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary, którą skazany odbywał od 8 lutego 2017 r.;

V. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 28 grudnia 2015 r. w sprawie II K 870/15 za czyn z art. 244 kk popełniony w dniu 13 października 2015 r. na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na obowiązku nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym; postanowieniem z dnia 2 grudnia 2016 r. karę ograniczenia wolności zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności w wymiarze 120 dni, którą skazany będzie odbywał od 8 lutego 2018 r. do 8 czerwca 2018 r.;

VI. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie II K 576/16 za czyn z art. 207 § 1 kk popełniony w okresie od 1 kwietnia 2015 r. do 4 grudnia 2015 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 3;

VII. Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie II K 884/16 za czyny z art. 244 kk popełnione w dniach 10.10.2016 r., 17.10.2016 r. i 26.10.2016 r. na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym; postanowieniem z dnia 7 marca 2017 r. zawieszono wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności wobec osadzenia oskarżonego w zakładzie karnym.

Wyrokiem łącznym z dnia 1 sierpnia 2017 roku w sprawie II K 106/17 Sąd Rejonowy w G.:

I. na podstawie art. 85 § 1 i 2 kk w zw. z art. 86 § 1 kk w zw. z art. 87 § 1 kk połączył kary orzeczone prawomocnymi wyrokami: Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawie II K 870/15, Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawie II K 576/16 oraz Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawie II K 884/16 i wymierzył skazanemu Z. L. karę łączną 10 miesięcy pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności;

II. ustalił, że w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

III. na podstawie art. 572 kpk umorzył postępowanie w zakresie wyroków: Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawach IV K 294/04, II K 226/16, II K 1115/13 oraz II K 810/15;

IV. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz indywidualnej Kancelarii Adwokackiej adw. G. S. kwotę 147,60 złotych, w tym 23% podatku VAT tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą obronę skazanego udzieloną z urzędu;

V. zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów procesu, obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli skazany Z. L. oraz jego obrońca.

Skazany Z. L. zaskarżył powyższy wyrok w całości i zarzucił mu:

- na podstawie art. 438 pkt 2 kpk obrazę przepisów postępowania poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 85 kk i nie połączenie w ramach kary łącznej, jednostkowej kary opisanej w pkt IV komparycji wyroku,

- na podstawie art. 438 pkt 4 kpk rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej poprzez orzeczenie jej w wymiarze prawie pełnej kumulacji jednostkowych kar pozbawienia wolności, a nie zasady częściowej absorpcji lub asperacji tych kar.

Obrońca skazanego zaskarżył powyższy wyrok w całości i na podstawie art. 427 § 2 kpk oraz art. 438 pkt 1 kpk zarzucił temu rozstrzygnięciu:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 85 § 1 i 2 kk polegającą na nie objęciu węzłem kary łącznej, kary orzeczonej wobec Z. L. na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 30 grudnia 2015 r., sygn. akt II K 810/15, pomimo że spełnione były przesłanki do połączenia w/w kary z karami orzeczonymi w wyrokach, które zostały połączone w punkcie I skarżonego wyroku łącznego.

W następstwie powyższego zarzutu, obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Garwolinie do ponownego rozpoznania.

W toku rozprawy odwoławczej obrońca skazanego poparł obie apelacje, z tym, że zmienił wniosek wnosząc o znaczące – w granicach zbliżonych do pełnej absorpcji - złagodzenie orzeczonej kary pozbawienia wolności, zważywszy na to, że kara w sprawie II K 810/15 nie może być połączona, z uwagi na jej wykonanie, nadto wniósł o zasądzenie kosztów obrony z urzędu oświadczając, że wynagrodzenie nie zostało uiszczone w całości, ani w części. Prokurator wniósł o nieuwzględnienie obu apelacji i utrzymanie wyroku w mocy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje wywiedzione przez skazanego oraz jego obrońcę w chwili ich wniesienia były zasadne w zakresie sformułowanego w nich zarzutu naruszenia art. 85 § 2 kk, jednakże wobec okoliczności zaistniałych w toku postępowania międzyinstancyjnego, zarzuty te stały się bezprzedmiotowe, z kolei zawarte w obu apelacjach zarzuty oparte na podstawie odwoławczej z art. 438 pkt 4 kpk nie zasługiwały na uwzględnienie, wobec ich bezzasadności.

Na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zgromadził materiał dowodowy pozwalający na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Zasadnie również Sąd I instancji orzekając karę łączną przyjął za jej podstawę przepisy art. 85 § 1 i 2 kk

i art. 86 § 1 kk w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 roku. Sąd Rejonowy nieprawidłowo jednak zastosował powyższe przepisy, wskutek czego przyjął, że spośród kar wymierzonych Z. L. w wyżej opisanych jednostkowych wyrokach, wyrokiem łącznym mogą być objęte jedynie kary orzeczone prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawach o sygn. II K 870/15, II K 576/16 oraz II K 884/16. Sąd I instancji bezzasadnie wyeliminował skazanemu Z. L. z podstawy orzeczenia kary łącznej karę roku pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 30 grudnia 2015 roku w sprawie II K 810/15.

Bez wątpienia uchybienie powyższe wynikało z niewłaściwego zastosowania przez Sąd Rejonowy przepisu art. 85 § 2 kpk, zgodnie z którym podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1 tego przepisu. Wyjaśnić więc należy, że w zwrocie „kary podlegające wykonaniu”, użytym w przepisie art. 85 § 2 kk, chodzi o takie kary, w stosunku do których nie została zakończona procedura ich wykonania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017 r., sygn. IV KK 363/16, Legalis Numer 1581151). W świetle tego przepisu oczywistym jest, że tylko wykonanie w całości danej kary stoi na przeszkodzie objęciu jej węzłem kary łącznej. W dacie wydania zaskarżonego wyroku sytuacja taka nie zaistniała w odniesieniu do kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawie II K 810/15, bowiem kara ta była wówczas wykonywana, gdyż skazany Z. L. odbywał ją od 8 lutego 2017 roku,

a koniec jej wykonywania wyznaczony był na dzień 8 lutego 2018 roku. Choć okoliczność tę Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, to nie uwzględnił jej orzekając w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości, że nieuwzględnienie przez Sąd Rejonowy przy orzekaniu kary łącznej - na podstawie przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 roku - kary orzeczonej prawomocnie i podlegającej łączeniu, stanowiło naruszenie przepisu art. 85 § 2 kk, z którego wynika - jak już wyżej wskazano - obowiązek uwzględniania przez sąd orzekający w przedmiocie kary łącznej wszystkich kar jednostkowych nadających się do połączenia. W konsekwencji tego uchybienia – bezpodstawnie Sąd Rejonowy umorzył, na zasadzie art. 572 kpk, postępowanie w zakresie objęcia karą łączną kary pozbawienia wolności wymierzonej w wyroku opisanym w punkcie 4 części wstępnej wyroku łącznego, co Sąd Rejonowy zauważył dopiero na etapie sporządzania pisemnych motywów wyroku (k. 61).

Mimo popełnienia przez Sąd Rejonowy powyższego istotnego uchybienia i zasadności twierdzeń skarżących w zakresie zarzutu naruszenia art. 85 § 2 kk, niemożliwa jest już korekta zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie pominiętego przez Sąd

I instancji wyroku i orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności obejmującej wszystkie skazania, które w dacie wyrokowania przez Sąd I instancji powinny zostać uwzględnione w myśl art. 85 § 2 kk.

Wyjaśnić należy, że Sąd odwoławczy zobligowany jest do badania, czy w okresie między wydaniem orzeczenia o wymiarze kary łącznej przez Sąd I instancji, a rozpoznaniem apelacji, nie doszło do wystąpienia negatywnej przesłanki przewidzianej w art. 85 § 2 kk, poprzez odbycie przez skazanego kar w całości. Jeśli taka sytuacja wystąpi, to winna zostać wzięta pod uwagę, gdyż kara ta nie może już stanowić podstawy wymiaru kary łącznej, nawet wtedy gdy wniosek o wydanie wyroku łącznego wpłynął do sądu przed zakończeniem odbywania kary (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 27.10.2016 r., II AKa 403/16, Legalis Numer 1546731, postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 22.05.2017 r., II Akz 124/17, Legalis Numer 1681909).

Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że z akt sprawy wynika jednoznacznie, że kara pozbawienia wolności orzeczona wobec skazanego Z. L. wyrokiem Sądu Rejonowego w Garwolinie w sprawie II K 810/15, została wykonana w całości w dniu

8 lutego 2018 roku, Sąd II instancji zobowiązany był uwzględnić, że w odniesieniu do tego orzeczenia, na etapie wyrokowania przez Sąd odwoławczy, zaistniała negatywna przesłanka łączenia kar określona w art. 85 § 2 kk. Okoliczność ta stanowi przeszkodę do ingerencji

w treść zaskarżonego wyroku w zakresie konfiguracji kar objętych węzłem kary łącznej

i czyni bezzasadnym zawarty w apelacji obrońcy skazanego wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Nadmienić należy, iż obrońca skazanego w toku rozprawy apelacyjnej zauważył tę sytuację procesową, dlatego mimo że poparł obie wniesione apelacje, to ostatecznie zmodyfikował wniosek apelacyjny domagając się jedynie znacznego złagodzenia orzeczonej wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności, nawiązując w ten sposób do zawartych w uzasadnieniu wniesionej przez siebie apelacji zastrzeżeń co do wymiaru orzeczonej kary oraz popierając zawarty w apelacji osobistej skazanego zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary łącznej.

W ocenie Sądu II instancji wbrew wywodom skarżących, orzeczona w zaskarżonym wyroku kara łączna pozbawienia wolności w żadnym razie nie nosi cech rażącej surowości,

a tylko tego rodzaju surowość mogłaby powodować w myśl art. 438 pkt 4 kpk wydanie orzeczenia reformatoryjnego.

Przypomnieć należy, że orzeczona kara łączna stanowi wynik połączenia kar jednostkowych: 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz dwóch kar ograniczenia wolności orzeczonych w wymiarze 8 miesięcy

i 10 miesięcy. Granice kary łącznej, przy uwzględnieniu treści art. 87 § 1 kk i art. 89 § 1b kk oscylowały więc pomiędzy karą 150 dni pozbawienia wolności, a karą 390 dni pozbawienia wolności. Sąd Rejonowy orzekł karę w tym przedziale – wymierzając karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Występujące w sprawie okoliczności dotyczące skazanego nakazują przyjąć, że kara ta spełni swe cele w zakresie społecznego, jak i indywidualnego oddziaływania. Z kolei twierdzenie skarżących, że w sprawie powinna być zastosowana zasada pełnej absorpcji, nie ma żadnego merytorycznego uzasadnienia. Podkreślić należy,

iż obowiązujące przepisy prawa nie wprowadzają automatyzmu w zakresie kształtowania kary łącznej i nie dają podstaw w każdej sytuacji do zastosowania zasady pełnej absorpcji. Należy również pamiętać, że celem kary łącznej nie jest znaczące premiowanie sprawcy wielokrotnie łamiącego porządek prawny, lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar

przez likwidację w postępowaniu wykonawczym ich swoistej, wynikającej z kilkukrotnych skazań, konkurencji. Popelnienie większej ilości przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym, przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej

z dyrektywy absorpcji, wskazuje bowiem na daleko posunięty stopień demoralizacji skazanego, dla którego wejście w konflikt z prawem nie ma jednorazowego, przypadkowego charakteru. Indywidualizacja kary łącznej w każdym konkretnym przypadku należy do Sądu, który poza stosowaniem ogólnych dyrektyw i zasad wymiaru kary uwzględnia nadto całokształt czynów przestępnych oraz podmiotowo-przedmiotowe relacje między nimi zachodzące. Bierze też pod uwagę okoliczności, które ujawniły się po wydaniu poprzednich wyroków oraz wzgląd na prewencyjne cele karania zarówno w indywidualnym, jak

i społecznym aspekcie.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku przekonuje, że Sąd Rejonowy wszystkie powyższe elementy i reguły miał na względzie, należycie je rozważył i prawidłowo ocenił. Sąd Rejonowy nie pominął przy tym okoliczności przemawiających na korzyść skazanego, czyli jego postawy w zakładzie karnym w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności. Nadmienić należy jednak, że zachowanie skazanego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności nie ma kluczowego znaczenia przy orzekaniu kary łącznej. Także postępy resocjalizacji wyrażające się m.in. w krytycznym stosunku skazanego do popełnionych przestępstw, które mają istotne znaczenie przy ewentualnych czynnościach postępowania wykonawczego (przerwa w wykonaniu kary, warunkowe przedterminowe zwolnienie), nie mogą wpływać w sposób istotny na wymiar kary łącznej albowiem wymiar tej kary ma przede wszystkim aspekt techniczny, a nie może stanowić swoistej nagrody za dobre zachowanie skazanego w warunkach izolacji. Istotne jest również, że przy ferowaniu wyroku łącznego Sąd Rejonowy brał pod uwagę wielokrotną karalność skazanego, rodzaj popełnionych przez niego przestępstw, charakter dóbr w które godziły, a także zachodzący między nimi związek przedmiotowy i czasowy oraz ich wzajemny stosunek uznając zasadnie, że w zakresie przestępstw objętych wyrokiem łącznym związek czasowo-przedmiotowy nie jest na tyle ścisły, by zastosować zasadę całkowitej absorpcji.

W ocenie Sądu Okręgowego waga powyższych okoliczności została w pełni dostrzeżona przez Sąd I instancji i właściwie wpłynęła na wymiar kary łącznej, a więc na jej określenie na poziomie niższym od sumy podlegających łączeniu kar. Karę orzeczoną zaskarżonym wyrokiem, Sąd II instancji uznał za adekwatną i sprawiedliwą, nie stanowiącą przy tym nieuprawnionego promowania skazanego, jako niepoprawnego sprawcy przestępstw skierowanych przeciwko różnym dobrom chronionym prawem, jednocześnie uwzględniającą jego postawę w jednostce penitencjarnej.

Nie znajdując więc podstaw do uwzględnienia wniesionych apelacji oraz podstaw do ewentualnego zdyskwalifikowania wyroku z innych względów, Sąd Okręgowy orzekł o utrzymaniu wyroku w mocy.

Na podstawie art. 29 ustawy Prawo o adwokaturze, Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. G. S. kwotę 147,60 zł (w tym 27,60 zł podatku VAT) tytułem kosztów nieopłaconej obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym, określając wysokość tej kwoty na podstawie § 4 ust 1 i 3 oraz § 17 ust 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata

z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714).

Na podstawie art. 624 § 1 kpk Sąd Okręgowy stwierdził, że skazany nie jest w stanie ponieść kosztów postępowania odwoławczego, dlatego zwolnił go od nich, obciążając nimi Skarb Państwa.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 456 kpk, orzekł jak w części dyspozytywnej swego wyroku.